

Escolliràs els llibres que et mereixes.
És tan difícil triar un llibre com
elegir un amic.

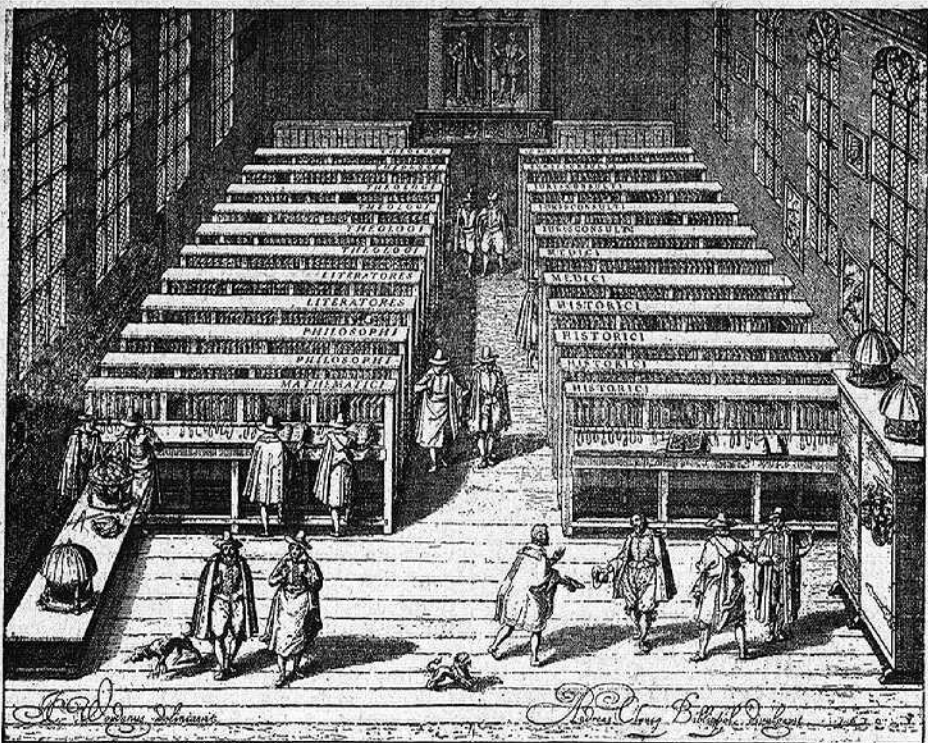

Dilluns, dia 7 d'octubre

LA DIADA DEL LLIBRE

Aquest estiu no heu llegit res, o gairebé res. De vos puc dir que heu llegit un parell de volums, de vos que vau passar els ulls sobre vint-i-cinc pàgines de tal o tal llibre, però de vos, ho sé de cert, no, no heu llegit ni una ratlla. M'en faig càrrec. L'estiu, contràriament al que molts suposen, no és l'època més propícia a la lectura. Endebades us en heu emportat, els que heu tingut la sort d'estuejar, uns quants llibres predilectes dintre una maleta barrejada amb la roba i efectes personals. Creieu de bona fe que sota aquelles quatre acàcies que ombregen

tiratges de cinc xifres i on llegeix tan poca gent, una diada del llibre si no arribés a ésser un estimulament a la lectura, seria un homenatge al llibre ignorat o no llegit, i això mereix també el màxim respecte. Entre nosaltres la Diada del Llibre és una afirmació. A les llibreries hi ha empentes. L'espectacle arriba a ésser emocionant. Dels que aquell dia no es compren un llibre cal suposar que en compren durant molts altres dies de l'any, o que són uns analfabets. Aquest any el primer equip d'autors catalans ha passat l'estiu escrivint, preparant

La Biblioteca de la Universitat de Leyde, Holanda. — Gravet de Joan Corneli Woudanus, datat de 1610.

el reconet més íntim del vostre jardí, o en aquell girant de camí on acostumeu a seure, o en aquella sala on passeu tantes hores mirant el mar, us empassareu una certa quantitat de literatura que us hauríeu proposat d'explorar i assimilar. I pensàveu que durant el primer viatge que fèssiu a casa vostra us seria precis emportar-vos en uns quants llibres més — lectures endarrerides — i comprar alguns llibres nous que hauríeu fet pensament de llegir. Tots aquests projectes han fracassat lamentablement. Aquest estiu, i no ho diegué gaire alt, no heu llegit res. Potser heu fet molta salut, segurament veniu amb la pell una mica més colorada — perquè del cultiu de la pell n'heu fet gairebé un culte — però la veritat sigui dita que veniu una mica més embrutit. L'estiu us ha enganyat, i em límit a constatar-ho

El foll bibliòman. — Boix de «La Nef des folz».

sense fer-vos-en retret. És natural: quan us tombàveu sobre aquell marge, o us allargàveu al balcó, allà a la galeria, davant aquella gran extensió de paisatge, de seguida quedàveu adormit. D'aquella novella de la qual havíeu sentit a dir que us apassionaria, d'aquell llibre d'assaigs, només n'heu llegit el començament, deu o dotze pàgines mal llegides a diverses repeses, llegides mecànicament sense descobrir-ne el sentit.

I — oh miracle de la ciutat o de la normalitat hivernal! — en arribar a casa vostra, en reprendre la relació amb els vostres amics, sentiu les mateixes preocupacions, les mateixes inquietuds espirituals de tres mesos enrera. I segurament llegireu més en una setmana d'hivern que durant tres mesos d'estiu. Les vetlles d'hivern semblen fetes per a la lectura.

I la tardor s'inicia amb la Diada del Llibre. Cal considerar providencial que Cervantes volgués néixer a principis d'octubre. Només se sap que fou batejat el dia 9, però recentment ha estat decretat que havia nascut el dia 7. La suposició és piadosa, perquè si admetssem que va néixer el dia 29 de setembre, diada de Sant Miquel Arcàngel, cometriem una injúria contra els seus pares dels quals no és de suposar que volguessin esperar tant a batejar-lo.

Segui com sigui, aquest 7 d'octubre, dia excel·lent i molt ben triat, ara és la Diada del Llibre, dia que hem convingut dedicar al llibre.

Una diada del llibre seria una data molt respectable àdhuc en els països que exporten vaixelles plenes de llibres. En aquest país, on els més grans autors no poden registrar

se per a la fira del llibre. I, com l'any passat, hi haurà edicions que s'esgotaran. Arribaran constantment de les impremtes camions plens de llibres, i al cap de poques hores hauran desaparegut.

Passada la Diada del Llibre encara sortiran altres llibres nous. El promedi de llibres que es publiquen actualment a Catalunya és d'un cada dia. No gaires anys en una no hauríem pogut omplir el mercat durant un dia de fira del llibre.

Aquest fenomen extraordinari de l'expansió de la nostra literatura és un dels capítols de la història contemporània que, anys a venir, serà considerat amb sorpresa i admiració. El fet ha estat tan fulminant! La producció s'ha multiplicat, i, quant a la venda, pot afirmar-se que la literatura bona va sortir i emanté el mercat. Aquesta expansió no hauria estat possible si abans no hagués estat fixada l'ortografia. Deven aquest benefici a Pompeu Fabra, i això no ho oblidaran mai els catalans. També han contribuït poderosament a aquest miracle uns quants escriptors, que la història senyalarà, i als quals es deu la normalització literària de l'idioma. El gust es va afinant, les valors fictícies es liquiden, i aviat no serà possible fer-se passar per geni, afectar mentant que se sap grec i llatí i ofegar l'esperit de crítica amb la pretensió que es comet un crim de lesa pàtria.

Convingut i admès per tothom que no hi ha crisi del llibre, perquè els llibres bons es venen normalment, caldrà, com deia Carles Capdevila, que penséssim una mica amb la premsa, sense la qual no es pot tenir una literatura normal i viadora. ¿No us heu acostumat a tenir un diari a casa? ¿Si sou un home organitzat, un home que té casa parada, no heu de comprar el diari al quiosc: cal que us hi subscriviu, que us el feu portar a casa. ¿I, teniu notícia que entre les nostres publicacions periòdiques n'hi ha d'excel·lents, tan bones com les millors de tot arreu, com per exemple *Gaceta de les Arts*, si teniu la dèria de l'art, i *D'act d'allà*, si la vostra dona i els vostres fills, o les vostres germanes, són persones capaces de tenir bon gust i un magazine als dits?

I si amb motiu de la Diada del Llibre decidíssiu comprar una mica més de paper, volguéssiu fer amistat amb tal diari o revista i disposar que us visiti normalment a casa vostra? Si hi penses una mica, lector, veuràs la importància de l'afer. De moment, compra uns quants llibres i no oblidis que la quantitat de paper que s'imprimeix en aquest país és insignificant si gires els ulls Europa enllà.

Compra llibres i mira-t'hi una mica. Abans d'anar a la llibreria a fer aquest acte d'afirmació ciutadana t'hi has d'haver pensat una estona, com si anessis a votar, has d'haver triat un lot adequat a les teves possibilitats econòmiques. Pensa que un observador fi veurà amb tota mena de detalls el teu retrat moral en la selecció de llibres que faràs. No cal, però, que facis l'hipòcrita i exhibeixis a la llibreria un lot de llibres que no pugui digerir el teu païdor literari. Però pensa-t'hi una mica i veuràs que àdhuc en el ram de la literatura d'imaginació hi ha llibres i llibres, llibres profunds i de bon gust, i llibres d'analfabets de segon grau que omplen paper i no diuen mai res.

Si compres un mal lot no el llegiràs, te'n penediràs i després seràs un mal client perquè et creuràs que tothom escriu com els autors als quals haves donat el vot.

Els dijous blancs

La novel·la que ens falta

En aquest recó que habitem, l'optimisme panglossià ha tingut una derivació encara inferior: el cofoisme. Si aquell consistia a creure que tot va de la millor manera en el millor dels mons possibles, aquest creu que vivim en el recó més feliç del món, poblat per la gent de més qualitat i de millors condicions. I li sembla que creient-ho i dient-ho ja està tot arreglat: és cosa feta i no cal fer res per demostrar-ho.

El cofoisme pot haver-se estarrufat de satisfacció tot sovint en veure que el promedi de la producció bibliogràfica catalana és d'un llibre diari. Però quan es miren les coses amb una mica més de deteniment, aquest sol fet no satisfà prou. I no satisfà prou no pas per raons depenent de la qualitat dels llibres publicats (qüestió de la qual no volem parlar, d'altra banda), sinó per raons d'una altra mena. Per exemple, en considerar la difusió del llibre.

A poc a poc, el llibre català ha guanyat un públic. Millor dit, circumstàncies que no eren previsibles han guanyat un públic per al llibre català. Grasset creu que els editors han de satisfer les necessitats del públic, però abans cal endevinar-les i, encara més, crear-les i tot. Si és així, no han fet, ni autors ni editors, tot el que cal fer.

Els tiratges es mantenen gairebé estacionaris. Una sola mena de públic, compost sempre de les mateixes persones, és qui té càrrec d'absorbir tot el que es publica en català, qualsevulla tendència que tingui, qualsevulla que sigui el gènere a què pertanyi. Falta saber si aquesta actitud heroica pot ésser mantinguda gaire temps. El que no fa falta saber, perquè és evident, és que aquesta actitud, animada pel desig de servir interessos de la col·lectivitat, fa possible l'existència d'apropiadors.

Però el que ara ens interessa de remarcar és el fet extraordinari que un assaig pugui vendre's tant o més que una novella, i això no pas per esnobisme, sinó responen de debò a un gust del públic. Això és degut, evidentment, al fet que el llibre català no compta encara amb una clientela popular prou estesa.

A tot arreu del món, la novella és el gènere més cultivat i més difós. I encara hi ha una mena de novella que és la més difosa, per bé que no en parlin ni els crítics ni els manuals: allò que en diem la novella «per entregues». Aquesta mena és completament desconeguda en català i caldrà molt que s'actiuï entre nosaltres. El dia que es col·loquin trenta mil exemplars d'una novella «per entregues», d'una novella de categoria literària se'n col·locaran deu mil. Del que es tracta és d'acostumar a llegir, de crear una gran massa de lectors que llegixin sense cap perjudici literari, tan sols per satisfer un gust sense cap refinament. D'aquesta massa, de mica en mica, sorgiran alguns elements que ingressaran a la categoria pròxima superior, la del públic mitjà que ja llegix novelles de categoria literària.

L'ex-fecund escriptor Josep Maria Folch i Torres arriba veritablement a crear un gran públic lector català. Quasi li ho hauríem d'agrair si no hagués cultivat la sensibilitat més decantadora a la cretinització. El que si li hem d'agrair és que no pretengues als drets d'una consideració literària, puix que s'emprenegué la fabricació de novelles com un negoci i prou.

El nostre il·lustre amic Pere Corominas — una conversa amb el qual ens ha suggerit aquests comentaris — creu amb raó en la necessitat absoluta de dotar el públic català de novelles palpables, de novelles «per entregues». Ho creu tan útil, que fins proposa a tres altres escriptors d'escriure'n una tota quatre, a fi de conquerir les masses de lectors de menys pretensions literàries. No cal dir com destitueix que el projecte arribi a realització.

I quant a l'altra mena de novelles, les de categoria literària, no passarem per massa optimistes si diem que les coses marxen per bon camí. La institució del Premi Joan Crexells no hi és aliena. La prova — ens podem dir-ho sense cometre cap violació de reserva — és que aquest any, segon de la seva existència, els que formen el jurat tindran la seva feina a decidir-ne l'atorgació davant la quantitat i qualitat de les obres a examinar.

MIRADOR INDISCRET

Èxits periodístics

Diumenge al matí, a l'Estadi, es van vendre una gran quantitat d'exemplars d'*El Matí*.

La gent, però, no el comprava pas per llegir-lo. Se'l posaven al cap per a evitar moïsties del sol.

Sembla que en la pròxima missa pontifical també se'n vendran molts de números d'*El Matí*. Aquests, però, seran endarrerits i serviràn per seure.

I En Junoy que es va trencar el cap inventant fantasies tipogràfiques!

Una agulla en un paller

Un nostre amic, representant de motos per més senyes, estima una xicota, però la família d'aquesta s'oposa al casament i impedeix que es vegin.

El nostre amic ha d'aprofitar, per a parlar un moment amb l'estimada, els diumenges, a la missa.

Es passeja el dissabte davant de la casa d'ella i rep, des del balcó, per senyes, com correspon als bons enamorats, la indicació de l'església i de l'hora.

Dissabte passat, com de costum, anà a saber on la veuria l'endemà.

A l'Estadi, a quarts d'onze — fou la resposta.

El nostre amic està enfutismat.

Anà a l'Estadi i creu ara que la xicota se'l va rifar.

Està a punt de donar-se a la mala vida.

Lerrouxisme de dreta

La cavalcada de propaganda missional que el diumenge a la tarda es va passejar pels carrers de Barcelona, va tenir la virtut d'indignar un gran nombre de catòlics de bona fe. Una digníssima senyora, fervent incondicional de totes les organitzacions clericals, ens va dir:

Això és una invocació a la irreverència. Més que cosa de capellans, sembla organitzat pels de La Campana de Gràcia.

Taquillatge

Alguns ciutadans es queixaven dels preus una mica crescuts de les entrades de la missa a l'Estadi.

Tres pessetes d'entrada general? — deia un d'ells. — No m'hi pendran pas per altre. Al Carme, per cinc cèntims, tinc fila zero...

Els èxits per cable

El corresponal barceloní d'un gran diari de Buenos Aires va tenir d'enviar, per cable, naturalment, una recensió del actes del Congrés Missional. És difícil de dir en poques paraules tota la importància d'aquests festivals. Per tant, el periodista tingué de cenyir-se a un estil concís. Deia així, el cable: «Incontables canònigs, innumerables obispos, inimaginables curas...»

Un rècord fantàstic

A la *Gaceta Deportiva* de La Noche les informacions esportives s'han de fer amb tots els ets i uts i del major nombre de llocs que sigui possible.

L'altre dia una conferència telefònica de Saragossa els va assabentar que s'havia corregut un premi de natació, sobre la distància de dos cents metres, i que el guanyador havia aconseguit el temps fantàstic (i tant) d'un minut i quaranta segons. El rècord del món havia estat batut amb un marge extraordinari. Però el redactor en cap no s'ho va empassar així com així i va demanar confirmació a la capital aragonesa.

El corresponal de Saragossa es va indignar.

— Sí, senyors, sí. Què s'han pensat! Un minut quaranta segons, tal com els vaig dir.

En vista de la insistència hom va acordar publicar-ho, però posteriorment s'ha descobert que la cursa es va córrer a favor de corrent, en un lloc en què l'Ebre està canalitzat i s'emporta tot el que se li llença a una velocitat esfereïdora.

Si l'hàbit fa el monjo...

El dia de l'homenatge a l'Enric Borràs, una colla dels assistents, pel que es veu poc disposada a aguantar discursos, se'n va anar a la platja a prendre el sol. Entre ells hi havia En Francesc Pujols i En Nicol, el qual no en va tenir prou amb jeure a la sorra i, sentint-se banyar (en el seu idioma, s'entén), va córrer a llogar un vestit de bany.

Quan En Pujols el va veure, el va felicitar.

— Feu molt goig vestit així — va dir-li.

— Home — va respondre l'altre, tot satisfet.

— Sí, no és broma, no. És que vestit de carrer (perdoneu, eh?), però trobo que t'eni pinta d'escriptor.

La clarividència de Cambó segons un turiferari

L'excés de zel moltes vegades fa dir coses força divertides. Aquests darrers dies Rovira i Virgili s'ha embrancat en una discussió, que no ha estat pas curta, amb un anònim redactor de *La Veu*, el qual, amb tota l'afició que és del cas, defensava i abojava les brillants equivocacions del seu líder, l'il·lustre Cambó.

I parlant d'una profecia d'aquest, que, com totes les seves, va resultar fallada, diu l'anònim articulista:

«Quan el senyor Cambó escriví el seu llibre «suposava que els partits italians acceptarien la capitulació del feixisme». I tant ho suposava, que ni se li va ocórrer la hipòtesi contrària. Tan absurda aparegué a la seva clara visió d'estadista!»

Sí, vaja, foren els esdeveniments que s'esdevinaren, no l'estadista de clara visió. Ell ja veia clar el que passaria, ja, però si les circumstàncies no el van voler obeir no és pas culpa seva.

La representació proporcional

Sembla, i se'n parla molt, que el dinàmic Esterich anirà a fer-se intervenir pel doctor Suero en representació del senyor Cambó.

Vigila, Tomàs, vigila!

Tots els diaris del món van portar la notícia que el faquir Blacaman havia mort a Córdoba de l'Argentina, fent l'experiment d'enterrar-se en vida, és a dir, l'enterraren viu i el desenterraren mort.

Doncs bé: ara resulta que la nova és falsa. El que s'ha mort és un altre.

Notícies així, sap greu de desmentir-les. Sobretot per nosaltres, els de MIRADOR, que en el número passat publicàvem un article explicant una sèrie d'indiscrecions del famós faquir. Quant En Blacaman torni a Barcelona i sapiga que En Tomàs Pere de l'Espelt ha comptat d'ell unes quantes anècdotes pintoresques...

El nostre company, però, espera el cop amb gran serenitat. Fet i fet, més val tenir enfadat un faquir que no pas el poeta Viura.

Un que està de sort

El Centre de Reporters no ha volgut passar per menys que l'Associació de la Premsa.

L'Associació de la Premsa organitzà un festival que va moure gran aldarull i del qual es parlà a totes parts.

El Centre de Reporters ha publicat un número extraordinari d'un periòdic del qual també es parlà dies i dies.

Com a desencert, naturalment.

Publica, alternant amb unes informacions «administratives» del doctor Samora i de l'advocat Sr. Pou i Sabater, un reportatge, premiat en un concurs, del qual és autor el dibuixant valencià Guasp.

Es un treball que fa molt poc favor als reporters. Si el premi ha correspost a una cosa tan pobre, com devien ésser els altres reportatges?

Comença així:
Decididament estoy de suerte.
Ja ho pot ben dir, jove!

Estar al corrent

El Dr. Jesús M. Bellido, que és una de les personalitats científiques més respectables que tenim, té el lleu defecte d'ésser una mica tartamut. Ell, però, ha convertit aquest defecte gairebé en una qualitat, amb tanta filosofia se'l sap pendre.

Vegí's, en demostració, aquest fet. Dos estudiants novells, passejant per alguns llargs passadissos de la Facultat de Medicina, es creuaren amb el Dr. Bellido. L'un dels estudiants digué a l'altre:

— Veus, aquest és el Dr. Bellido. Li diuen «Bu-Bureta» perquè tartamudeja una mica.

Però això, dit amb veu més alta del que la discreció aconsellava, féu tombar el doctor Bellido per respondre sense ira:

— Jove, va molt endarrerit vostè. Ara ja no em diuen «Bu-Bureta»; em diuen «No no Nanette»...

Facècies de l'atzar

Es conta també del Dr. Bellido que, una vegada que va trametre, des de Madrid, un telegrama a la seva família, per un lapsus, veritablement curiós, ocorregut en la transcripció del telegrama, aquest anava redactat així: «Lle legaré mañana».

Una impremta al segle XVII (observi's, a mà esquerra, una dona caixista). — Boix d'Abraham von Werdt.

Els sentimentals

Un dels discursos que es varen pronunciar en el dinar d'homenatge a l'Enric Borràs, a Badalona, va anar a càrrec d'En Joaquim Montero. Va dir que encara que els de MIRADOR hi fessin broma, ell s'emocionava de debò, i molt sovint; i que, naturalment, aquella era una de les ocasions en què la seva emoció era més sentida. Per acabar, va fer aquell gran truc que va importar d'Amèrica, i que consisteix a llençar la copa a terra (nota: la copa s'ha de fer a miques) i dir, amb un tremolor a la veu:

—La meua veneració per l'homenatjat trigarà tant a extingir-se, com els trossos d'aquesta copa a tornar-se a unir...

Aquest pinyol final, En Montero l'ha executat una infinitat de vegades, i sempre amb un gran èxit, val a dir-ho. De totes maneres, tremolen en pensar que algun dia la copa li pot caure sobre una catifa o un cos flonjo qualsevol, i no trencar-se. Tot l'efecte a Can Pistras!

A veure si això li passarà el dia que facin un homenatge a En Paquito Madrid...

Del dinar a en Borràs, encara

Resulta que Joaquim Montero, donant mostres d'un gran sentit de clariïdada, va posar el següent versos en un menú que li van oferir de signar:

Aquí, menjant tu per tu,
estem molts fills del teatre.
Quants voldríem que al menú
hi hagués el fetge de l'altre!

Premis a la constància

Després d'una sèrie de meritíssimes i laborioses gestions, la gran actriu senyora Maria Morera ha aconseguit que li concedissin la medalla del Treball. L'any passat, el govern francès li va concedir les palmes acadèmiques.

De manera que França i Espanya ja han complert el seu deure de gratitud amb l'eminent artista. Per l'any que ve, sembla que toca el torn a Anglaterra.

Mr. Mac Donald: no tenni cap medallita en vaga per la senyora Morera?

Cara i creu

Es probable que MIRADOR organitzi una enquesta entre una part dels nostres escriptors, preguntant-los per què no escriuen per al teatre.

L'altre dia en parlàvem a la Redacció. Tothom hi deia la seva. L'Apa, que es trobava entre els presents, va fer-hi el següent comentari:

—Trobo la idea molt bona, però crec que després s'hauria de fer una altra enquesta. Caldria preguntar a uns quants dels nostres autors: Per què diantre escriuiu, vós, per al teatre?

El senyor Sindreu, filòsof

En una reunió d'amics en la qual es trobava el senyor Sindreu, propietari d'El Barato, es parlava amb una certa admiració d'un home que per bé que força ric, tot el que ha recollit ho deu exclusivament a la seva gasiveria, abstenint-se de satisfer quasi les més urgents necessitats.

—Bé— digué el senyor Sindreu—; de quarts ja en té, ja, però el dia que passi balanç veurà que no són tants, amb els que s'arriba a deure a si mateix...

Més del senyor Sindreu

En un Club dels més distingits de Barcelona, al qual, com és ben natural, concorre gent de tota mena, es trobaren tres cavallers que els faltava un company per fer el poker. I emparentat el senyor Sindreu, arribaren a convèncer-lo que els fes companyia. En allò que no pogueren posar-se d'acord fou en la postura inicial—el pot, que es diu—. El senyor Sindreu no volia passar de les cinc pessetes i els altres, és clar, volien que fos almenys de vint-i-cinc o trenta. El senyor Sindreu acabà per fi la discussió dient:

—Veuran, veuran: jo, com que encara no ho necessito, amb un dret ja en tinc p o ho per distreure'm, que és del que es tracta. Ara, vostès...

Les coses del senyor Gasch

El senyor Gasch està desesperat: no hi ha cap dels bons pintors amb què comptem avui a casa nostra que es deixi convèncer per ell de fugir de l'art que practiquen per dedicar-se a l'avantguardisme que propugna.

L'altre dia des de l'inefable «Vida Artística» de La Veu renovava les seves lamentacions i aconsellava als nostres pintors que, per tal de seguir el corrent de l'art modern i de les noves tendències, pintessin de memòria (!), car amb aquesta senzillíssima fórmula arribarien al *súmmum* de la pintura per ell personitzada (Dali i Miró, Miró i Dali).

—Veieu, Sisquella— digué un amic nostre a aquest pintor—, ací teniu la recepta que us dona Gasch per tal de fer bona pintura. Pintar de memòria.

—Ja ho crec!— respongué Sisquella— però es veu ben bé que aquest savis no es deu haver donat encara que La rendició de Breda és pintada de memòria.

De Paris a Barcelona dalt d'un cavall

La senyoreta Rachel d'Orange ha arribat a Barcelona muntada dalt d'un cavall. La cosa en si no tindria gaire importància si no fos que la senyoreta d'Orange ha fet el viatge des de París en la seva cavalcadura, de la mateixa manera com va fer el raid París-Berlín o el París-Cannes.

Aquesta mena de performances tenen la virtut d'indignar molta gent. Hom troba que són d'una frivolitat pecaminosa i d'una inutilitat desmoralitzadora. A propòsit de la gesta d'Allain Gerbault s'han expressat moltes opinions en aquest sentit. En la nostra època de materialisme rabiosos el que exaspera sobretot a la nostra gent és la ineficàcia d'aquesta mena de passatemps. Travessar l'Oceà en una barqueta o anar de París a Barcelona dalt d'un cavall són coses que, realment, no aprofiten a ningú.

—Quin servei es fa a la ciència i a la civilització amb aquestes bagatelles d'esnob?, es pregunten les persones cal.

I és que les persones com cal sostenen la teoria que des del moment que algú actua d'una manera pública, sigui en l'especialitat que es vulgui, té l'obligació de reportar algun benefici a la societat. És un punt de vista d'un egoisme imprementable.

Nosaltres trobem molt bé que mentre hi ha qui s'espatilla per donar la volta al món en vint-i-un dies o travessar l'Atlàntic en trenta dues hores, una senyoreta decideixi fer el viatge de París a Barcelona muntada a cavall. Aquesta posició té un aire humorístic de la millor bona llei. A més a més, constitueix un tema periodístic de primer ordre.

Perquè arriba un moment que hom comença a sospitar que si no hi haguessin diaris, la senyoreta d'Orange i tots els nois de la seva corda abandonarien en absolut les seves singulars activitats. El periodista s'agafa a aquests temes amb una remarcable voracitat. El fet d'una senyoreta que abandona els trens i els automòbils i es decideix a fer un llarg viatge amb les mateixes condicions d'un protagonista de novel·la de capa i espasa, ofereix una infinitat de suggestions d'ordre literari, que el periodista es cuida de cuinar amb tota la sal i el pebre de la seva brillant fantasia.

Altrament, hem tingut ocasió de parlar uns moments amb la senyoreta Rachel d'Orange i ens ha fet l'efecte que si no pretenia donar cap aire transcendental als seus exploits.

—D'això— ens va dir amb un somriure— ja se'n cuiden els escriptors.

—Però a vostè la distreuen aquests viatges fatigants i inacabables?— li vàrem preguntar.

—Està clar que em distreuen! Per això ho faig...

—Per això... i per res més?

—Naturalment! He viatjat amb tren, amb cotxe, amb aeroplà... Fet i fet, trobo que no hi ha res tan divertit com anar a cavall. Els nostres avis sabien el que és feien. Tinc la sospita que si no varen inventar abans tots els mitjans moderns de transport va ésser perquè no els va donar la gana. Devien pensar que hi sortirien perdent.

—Però no li fa pena aquesta mena de curiositat que vostè desvetlla per tot arreu?

—Ja sé que em prenen per una excèntrica, però tant se me'n dona. La curiositat que jo pugui despertar, sigui admirativa, sigui de burla, no em preocupa gens ni mica. No és pas pel que pensaran els altres que jo faig d'amazona... En fi, jo, malgrat les meves conviccions, no em ric pas de la gent que van amb tren. Em sembla, doncs, que puc mereixer un respecte semblant.

La senyoreta d'Orange, a més a més, cultiva la il·lusió que si la gent provessin d'imitar-la, dintre pocs anys tot aniria molt millor. Hom es tornaria més pacífic i desapareixeria aquesta febre combativa que, segons ella, és la causa de tots els mals. Provem-ho?

JOAN PAPIOL

"La Montserratina"

COQUES

Panets de pinya o de Santa Cecilia

Aquesta Casa elabora pocs articles, però bons i en abundància

Comtal, 15 - Telèf. 13583

Un congrés de vagabunds a Stuttgart

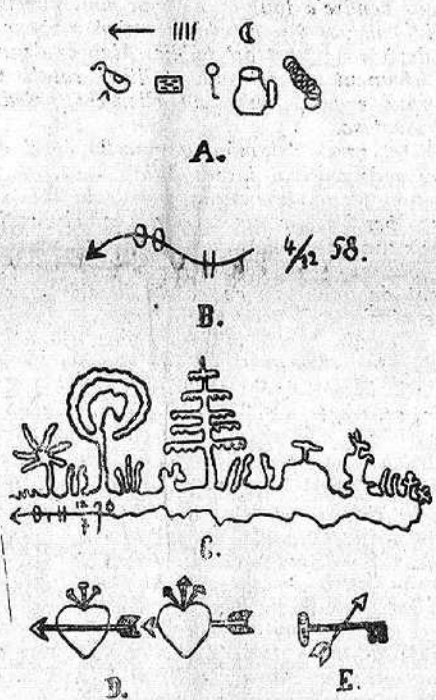
A Stuttgart s'ha celebrat darrerament un Congrés. Però no pas un Congrés com el que veiem per aquí, on es reuneixen els sastres, o els cotoners, o les llevadores, o els hortolans. El Congrés de Stuttgart ha estat un Congrés de Vagabunds. La policia no va permetre que els fos cedida cap sala de la ciutat on celebrar llurs sessions, i aquestes hagueren de tenir-se a l'aire lliure en un camp dels afores. El Congrés va durar tres dies, i hi assistiren 350 congressistes.

Tot això farà riure potser a una pila de gent, perquè ignoren que els vagabunds tenen drets a reivindicar com qualsevol partit

GREGOR GOG
elegit rei dels vagabunds

polític, i estan organitzats com ho pugui estar un sindicat de banquers o un gremi de tòcinaires.

I quines són aquestes reivindicacions dels vagabunds? Se sap prou bé llegint l'òrgan dels vagabunds *Der Kunde* (El caminant), que fa dos anys que es publica a Stuttgart en quaderns de 32 pàgines excel·lents presentades. *Der Kunde* és el portaveu professional dels caminants de carreteres, dels mendicants professionals, dels que no treballen ni ganes, dels venedors ambulants, de tota aquella gent, en fi, que no té un anar a dormir, i el mateix dorm sota un pont que en un alberc de caritat, per pocs cèntims, i menja el que pot, a les portes de les casernes o lla on sigui.

Senyals usats pels vagabunds

El caminant diu que es proposa ensenyar als homes de vida errant a pensar; que es proposa fer conscients els vagabunds del perill que enclos el s'espera burgesa vers la qual encara senten massa atracció; que es proposa preparar els homes de la carretera per a la lluita revolucionària i ajudar el vagabund a vèncer el burgès.

Cada número d'*El caminant* va ple dels mateixos plans contra els hostalers i contra els directors dels albergs de caritat. Els vagabunds volen trobar albergs especials per a ells, on ningú els empi amb preguntes indiscretes, on trobin acolliment comprensiu, i on tota explicació o confessió hagi de semblar supèrflua.

Això que pel fet d'anar mal vestits, siguin mal mirats a tot arreu i tothom tingui dret a ficar-se amb ells, és revoltant. Els vagabunds volen que la policia i les autoritats en general els tractin com a éssers humans igual que són éssers humans els que fan de policia i d'autoritat. Això que un esquitx d'home vestit d'uniforme pugui detenir-los i tancar-los sense més ni més, sols perquè són vagabunds, és injust, inhumà i demana una solució immediata.

Els vagabunds volen, doncs, albergs on es trobin com a casa seva, situats a peu de carretera, de tard en tard, i volen encara el tracte que com a homes es mereixen, per part de la policia.

El rei dels vagabunds és Gregor Gog, i ha estat promogut a aquesta dignitat pels seus companys, que li trobaven prou mereixements per a concedir-li tan alt títol. És l'editor d'*El caminant* i l'ànima de *La Fraternal dels Vagabunds* de Stuttgart, l'organització que lluita per assolir el triomf de les reivindicacions de la classe.

Per a fer diners amb els quals bastir l'*Alberc de l'home de la carretera*, *La Fraternal dels Vagabunds* té una editorial, «Editions des Vagabunds», que ha publicat ja obres de Gregor Gog mateix, de Hans Trausil, de J. Mihály, de Otto Ziese, i un àlbum de dibuixos de Hans Tombröck. A més a més organitza exposicions, col·lectes, etc. Gregor Gog, que presidia el Congrés de Stuttgart, va amenaçar amb una vaga general de vagabunds si la societat no es decidia a donar-los una millor acollida.

Hi va haver oradors molt bons. Es van sentir frases dignes de passar a la posteritat. Un home ple de barbes, amb un parell de pots de lluna penjats a l'esquena amb un cordill, va dir: *La carretera és la Universitat de la Revolució*. I després va reclamar justícia.

Els vagabunds es reconeixen ells amb ells, a part de la indumentària, per una salutació internacional reduïda al mot *Servus*, acompanyat d'una reverència.

«Vagabundejar no és a fi de comptes cap professió que es pugui exercir sense convicció», diu en *El caminant* un vagabund col·laborador. I els 350 congressistes de Stuttgart demostraren la veritat d'aquesta definició. Sembla que la figura més interessant del Congrés fou Willi Hammelrath, el qual va desenrotllar una ponència sobre el tema *La societat capitalista i el vagabundatge*. Els que el coneixen diuen que d'aquest home algun dia se'n parlarà.

Es interessant conèixer els senyals que els vagabunds empraven per a informar-se ells amb ells. I és tant més interessant perquè de segles ja que aquest sistema de senyals era emprat pels incendiaris i els assassins.

De bell antuvi aquests senyals eren unes simples indicacions entre companys. Els vagabunds marcaven les cases amb guix o amb carbó. La casa on feien caritat en dinar la marcaven amb un cercle (o), la casa on no donaven res, amb una creu (x); la casa on donaven roses, amb una flor; la casa, amb ambdós senyals enllaçats.

Entre els altres senyals ja més embolicats, n'hi ha de ben curiosos: el dibuix d'una reixa vol dir que la policia està a l'aguait; tres triangles, la presència de persones caritatives; dues línies enllaçades, que hi ha un gos que no està per brocs. Al costat d'una mà estesa (figura I) hi ha la indicació de les cases on es fa caritat: en tal direcció les cases 4°, 7°, 11° i 20°; en l'altra, la 6° i la 8°.

Però no sempre els senyals dels vagabunds són tan clars. La majoria es fan inintel·ligibles per als no iniciats. Certs senyals no són sinó les armes i blasons— diguem-ne insignies— de la corporació a la qual pertanyen. D'aquest ordre són els cors travessats d'una sageta (figura D) emblema dels estanyapaelles; la clau i la sageta creuades (figura E), emblema de's lladres assaltadors de torres i xalets; la *rosquilla*, emblema dels pastissers ambulants (figura H). Cal remarcar les indicacions que hi ha sota les sagetes que acompanyen aquest senyal. Anuncien al company que passarà: he passat per

Senyals usats pels vagabunds

aquí el dia 5 de l'onze mes de l'any 1872 i tornaré el dia 20 del dotze del mateix any.

El senyal més freqüent és la sageta. Ella senyala la direcció precisa i informa sobre els que acompanyen al vagabund que ha dibuixat el senyal. Els rodols indiquen els infants; les mitges barres, les dones; i les barres senceres, els companys. Aleshores hom pot llegir la figura B així: el 4 de desembre de 1858 he marxat en aquesta direcció acompanyat de dos infants, dos companys i una dona.

Es ja vella tradició que cada vagabund tingui la seva marca, com la té cada agrupament. Els lladres, sobretot, no se n'han oblidat mai. Així a la figura A hi trobem: la 4ª casa en aquesta direcció serà atacada al darrer quart de la lluna. A sota, cinc lladres, posant-hi llur signatura emblemàtica, han promès llurs concurs a l'assalt.

La figura C indica la direcció presa per un vagabund i representa sens dubte un *calembour* gràfic sobre el nom o pseudònim de l'autor del senyal. Cosa semblant hom suposa amb referència a la coterra de la figura F que senyala al mateix temps una invitació al pillatge d'una església el dia 26 de desembre (dia de la lapidació de Santa Elena, com es dedueix de les tres pedres). Una reunió preliminar per acordar la forma del pillatge havia de celebrar-se el dia de Nadal (co que és assenyalat per l'infant de bolquers que vol dir el Naixement de Crist). Diguem pel nostre compte que per endevinar certs senyals dels vagabunds cal tenir pràctica en l'aclariment de jeroglífics i unes certes dots detectivesques.

Finalment, la figura G representa una invitació a l'assassinat d'un gendarme el retrat del qual està fet una mica a ull.

Creiem que amb les dades que acabem de donar els propietaris de torres i xalets estaran d'ara endavant una mica a l'aguait, sobretot quan trobin senyals amb guix o amb carbó dibuixats a les façanes de llurs edificis. Es qüestió de fer l'ull viu, sobretot després del Congrés de Vagabunds de Stuttgart, i més encara davant l'amenaça proferida de declarar una vaga general de vagabunds.

A. B.

L'APERITIU

L'assassinat de les casetes. — Els mariners a l'estiu han presenciat l'espectacle de les casetes ratllades amb un somriure cargolat de fàstic. Aquells senyors gelatinosos com un calamar cru servien una mica per l'exploació, però insultaven amb la seva mandra aixarolada les ungles dels pescadors que desclaven la ganya de les sardines. Ara això s'ha acabat. El mariner és un bon tros romàntic; si no pot adinarar un pop, té la platja lliure pel vent i per la misèria. Fins els que han fet el negoci dels banys no hauran de tenir la llengua fermana davant d'una senyoreta que grinyola arripada a les cordes.

Com els crucificats dels temps antics que després d'una estona d'estar clavats a la creu els desllorrigaven els ossos, les casetes són desllorrigades i desconjuntades; fins alguna que ha treballat massa és desfeta a cops de destrat i servirà per llenya.

En el martiri de les casetes de banys hi ha una mena de crueltat alegre; aquesta crueltat es condensa i es va tornant àcida en els ulls d'alguna vella que repassa les xarxes, o que dona una espina de peix seca a un gat apòcrif com si li oferís un dècim de la rifa. Es fa constar que aquest gat es apòcrif, perquè no està compost de carn i ossos com els altres gats, sinó de fragments d'espardenya i d'algues seques.

Les dones velles dels mariners senten una gelosia estranya per les dones dels senyors que tenen quaranta anys. És curiós que aquesta gelosia no l'acostumen a sentir ni per les dones de vint ni per les dones de trenta anys. Ara les velles respiren tranquil·lament, i troben en els ulls del marit aquella submissió delicada i borda que tenen els ulls apassionats dels dèntols.

El cavaller vestit amb una gorra. Hi ha el cavaller del quant esqueixat, el cavaller de la mà sobre el pit, el cavaller de l'helm d'or; això són quadros molt famosos que es troben en els museus d'Europa i que repassen amb uns impertinents de cara les divorciades més carregades de sofre i més fàrcides de Baedeker.

El cavaller de què es tracta en aquest moment no té parentiu amb cap tela il·lustre. El seu museu són unes xemeneies, unes barbaques i una llenca de platja morta i solitària. Són desconeguts la seca grandesa i els graus de mala intenció que manté el seu nas, perquè aquest cavaller està girat d'esquena al tren que passa. Només se li veu una gran espalla nua i uns braços nus com dos rems clavats a terra. L'única indumentària que porta aquest lamentable naturista és una gorra negra; però és curiós, aquesta gorra el vesteix de cap a peu, la nuditat passa completament desapercebuda, i la gorra és una obsessió, se la veu única contra el fons de mar, fins amb bona voluntat un hom l'arriba a veure dintre l'aigua, flotant com alguna cosa naufragada i deixada de la mà de Deu.

Sobre el vestit de les barques. — El vestit de les barques no té res a veure amb els altres vestits del món, perquè està format pel color i pel nom que té la barca. El nom és com un collaret de quincalla, com un detall de coqueteria banal que arca d'arrodonir el vestit. Els noms que es posen a la majoria de les barques de la nostra costa, tenen un delicat perfum vuitcentista, fan pensar fatalment amb l'estàtua del Marqués de Comillas que hi ha tocant al port de Barcelona, fan pensar en els tenors que canten *Marina* i encara fan pensar amb el tràfec de negres i en unes llagrimes borroses produïdes per un adulteri en la primavera de l'any 1875.

Això són coses que a mi em trenquen l'ànima i quan lleixo els noms que els pescadors posen als seus llaguts, com si fossin quatre gotes de mel, em cauen a la memòria els millors versos de Francis Jammes, aquells que tracten de les pipes dels mariners i de les senyoretes mig despullades.

L'altra part important del vestit de les barques és la pintura que les acompanya. El mar s'encarrega d'ennobrir i velar aquesta pintura. Jo prefereixo els tons foscos, prefereixo aquelles barques velles que no se sap de quin color són, que porten hàbit d'ordres extingides.

Quan a una d'aquestes barques venerables la repinten amb un vernís rabiosos, amb una barreja de verd i vermell, sento una llàstima una mica complicada. Em fa l'efecte d'una senyora carregada d'anys que s'hagi tornat boja, i s'hagi posat un vestidet de nena amb un llacet de color de rosa al cap.

Es clar que els pescadors no tenen aquests escrúpols i si els exposés la meua apreciació em dirien que sóc un imbècil, i és lamentable, perquè sempre que he discutit amb un mariner, he acabat donant-li tota la raó.

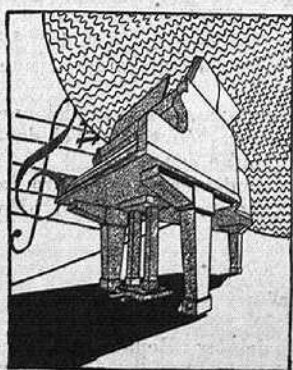
El repòs de l'envelat. — Aquests dies he vist algun envelat de festa major invadint la platja. La decoració dels envelats amb tot l'aprofitament de cortines velles i de teles criminals, és una de les poques coses rànies que em ve de gust al paladar. Un envelat em xiula dintre el cor com una havanera d'aquelles que són mortes i enterades.

Però en el moment més àlgid del metall i de l'emoció, és convenient sortir de l'envelat i anar a respirar una mica de sal a la platja solitària, sobretot si fa una d'aquestes nits tan profundes, tan punxades d'estrelles.

Es segur que en el silenci de la platja trobareu un gitano que està roncant sota un llagut, però aquest gitano sol despertar-se de seguida, es frega els ulls, se us acostia aleshores confidencialment us explica que a vint passes hi ha un tresor amagat, i una senyora casada que té una necessitat absoluta d'ésser infidel.

Generalment, tot el que us explica el gitano acostumen a ser dolces mentides.

JOSEP M.ª DE SAGARRA

CHASSAIGNE FRÈRES

Casa fundada en 1864

PIANOS - AUTOPIANOS

Terminis Més de 31.000 en ús Lloguers

TELEFON 16086 - CLARIS, 43 - BARCELONA

La nostra generació del 98

Ha existit una generació catalana del 98 amb personalitat ben acusada, pariona de la famosa generació castellana del mateix nom?

En acabar la guerra hauria estat difícil de precisar-ne els trets i d'assenyalar els homes que més típicament la representaven. D'altra banda mancava en la nostra novíssima vida política i civil un d'aquests fets cabdals que trenquen violentament els lligams d'una generació amb l'altra i marquen una fita que hom sol pendre per punt de partida d'una reacció dels esperits contra el passat immediat. La pèrdua de les colònies i la humiliació del tractat de París foren per a la joventut castellana del 98 la data oficial d'una d'aquestes reaccions. No és, però, la manca de data oficial que pot evitar les reaccions d'una generació contra l'altra. Deu anys després de la guerra, amb una perspectiva de temps més favorable, no serà massa arriscat de dir que a Catalunya aquestes reaccions donaren un to, un segell propi a la seva generació del 98.

Fins ara, en esguardar aquest passat tan recent del qual som fills, les individualitats abassegaven la nostra atenció i ens privaven de contemplar els trets comuns, les directives generals i àdhuc el resultat d'unes activitats que tan directament ens afecten.

Avui encara seria prematur de voler tancar el balanç d'aquella generació, però potser ja convindria de començar l'examen del seu actiu i passiu si els que li anem al darrera pensem acceptar-ne la seva herència únicament a benefici d'inventari. I malauradament les generacions que no accepten així aquesta mena d'herències!

Diem precisament generació catalana del 98 no per assimilar-la a la mateixa generació castellana, a la qual només s'assembla en el fet d'arribar a la mateixa data, sinó perquè fou la que deu anys després de 1898 es produí amb una sensibilitat i unes condicions diferents i sovint oposades a les de la generació de la Renaixença i de la primera Exposició.

El tema és vast i fa de mal tractar donant-li les proporcions normals de l'article periodístic. La seva varietat d'aspectes se'n ressent i es perdien els clarsos necessaris a la justa composició del conjunt.

En la seva activitat artística és potser on els resultats han correspost millor a les intencions. En l'ordre pictòric sembla que l'obra de la nostra generació del 98 ha estat particularment afortunada. La reacció contra les escurriallades de l'academisme superficial i del romanticisme extern no ha estat solament crítica i negativa. Nonell, Feliu Elias, artista i crític, Sert, Mir, Sunyer, tan diversos de temperament deslliuren la pintura catalana moderna dels vells convencionalismes i la doten d'un autèntica vibració artística. No serà exagerat de dir que hi ha una pintura catalana moderna que té el seu punt de partida en la nostra generació del 98.

En l'ordre literari, la potència creadora d'aquesta generació ha estat més mediocre, la seva producció desigual i el seu valor afirmatiu, de cara a l'esdevenidor, més incert. D'una manera general es manifesta contra les tendències romàntiques i naturalistes del fi de segle, reacciona contra el lirisme fàcil i aburgessat de la generació del 88 i reivindica els privilegis de gust. En l'actitud — tot i ésser sovint estretament tendenciosa i àdhuc incomprensiva per a l'alta fantasia d'un Verdaguer i la vena cordial i heroica d'un Guimerà — en la seva tendència al refinament i al preciosisme més que en la seva producció, llevat d'unes quantes figures i unes quantes obres que més aviat se'n separen — Maragall, per exemple — cal cercar potser els millors serveis d'aquella generació a la llengua i a la literatura catalana. En un punt almenys és conseqüent amb si mateixa i els resultats corresponen també a les intencions. Aquell afany de depuració, aquell constant visat per la perfecció, sovint fallida aconseguint realitzar-se en l'obra restauradora de Pompeu Fabra. En aquest punt encara la generació del 98 obre un camí a les generacions posteriors.

Seria possible d'assenyalar un d'aquests resultats favorables en l'activitat política de la nostra generació del 98? Malgrat la nostra bona voluntat, no el sabem descobrir.

La generació catalana del 98 nasqué a la vida pública pels voltants de la Universitat i fou predominantment una generació d'advocats i metges amb aspiracions polítiques. Rebé les seves primeres emocions i es desvetllaren les seves primeres inquietuds amb les campanyes regionalistes del doctor Robert.

Es proposa, aleshores, continuar i rectificar l'obra iniciada pels patriotes de la primera Renaixença. El començ que instintivament s'imposà era del tot parió al dels nostres literats i artistes. Obeïa a una mateixa exigència del temps. La joventut de 1898 a

1912 ha sentit, ensems, la conveniència d'una major cultura i disciplina literària i la necessitat d'una actuació civil positiva, conscient de les dificultats i de les possibilitats. Concretament, a la generació del 98 va escaure la tasca de dotar d'intel·ligència i de sentit polític el seu moviment patriòtic fins aleshores de pura naturalesa sentimental. Perquè ho va comprendre res no pogué deturar la necessària evolució del catalanisme vers l'acció política. El fracàs de la generació del 98 en el terreny polític no és, doncs, degut a un desconeixement de la seva missió. El fracàs apart, naturalment, de les causes exteriors que sempre existeixen en política, és degut potser, com ho direm, a una mena d'incapacitat congènita que han patit esquerres i dretes, directores i dirigits de fer la política que la situació i les circumstàncies reclamaven. Incapacitat congènita que desviava l'activitat que havia d'ésser predominantment política en els uns vers la política financiera i en els altres vers la política abstracta i "d'amateur" que gairebé és literatura.

Tenim la sola excepció — relativa — de Prat de la Riba, del qual ens separen tantes barreres espirituals, que sabé moure's malgrat serioses errades, millor que ningú d'aquella generació en el terreny polític positiu i posseï el sentit de la transigència i de la intransigència oportunes. La seva considerable influència no pogué, però, evitar els efectes d'aquesta incapacitat col·lectiva. Els petits resultats, deguts en gran part al seu tracte i també a la generositat de les nostres esquerres, foren sovint compromesos i finalment sacrificats el 13 de setembre de 1923.

El mal gros d'aquest desenllaç és que després de malmetre l'obra d'aquella generació no ha deixat cap camí obert a l'activitat política de les generacions noves. Els ha barrat totes les rutes. Les ha portades a un carreró sense sortida. Per això les generacions últimes es decanten amb més devoció a Pi i Margall que als homes representatius del 98.

El moment és difícil. Cal una voluntat enorme de redreçament. Cal, potser, encara que algú amb autoritat i responsabilitat porti a temps a Catalunya ressò d'aquells mots històrics de Thiers: "No podem cometre ni una sola equivocació més."

JOAN ORS

Exits que maten

El Mundo Deportivo va organitzar un concurs entre els seus lectors a propòsit de la passada Volta Ciclista a Catalunya. Calia endevinar qui fóra el vencedor de la prova i els guanyadors de les diferents etapes. Cada un d'aquests encerts parcials era premiat amb un any de subscripció gratuïta al periòdic.

Més de deu mil lectors, prengueren part en el concurs, enviant el corresponent butlletí. D'aquests deu mil, solament un dos per cent s'han errat en absolut en els seus vaticinis. Tots els altres — passen de 9.500 — s'han fet creditors, al menys, a un any de subscripció gratuïta a El Mundo Deportivo. N'hi ha alguns centenars que tenen dret a quatre, a cinc i fins a vuit anys de subscripció gratuïta.

Com es pot veure, l'èxit ha estat rodó. Sobretot, si es té en compte que, com cal suposar, la quasi totalitat dels participants al concurs són compradors habituals d'El Mundo Deportivo. L'èxit agafa unes proporcions prodigioses.

L'any passat, un concurs per l'estil va carregar al periòdic un altre miler de subscriptors gratuïts. De manera que el fet de veure un ciutadà pagant deu cèntims d'un exemplar d'El Mundo Deportivo és un espectacle destinat a desaparèixer dels nostres carrers.

— I ara! — pensaria la gent —. Ja n'ha d'ésser d'ase, que no hagi endevinat cap concurs...

Mentrestant, el propietari del periòdic s'esforça el cabells:

— Un altre concurs, encara, i ens en anem a la misèria!

La sensacional collita de lectors gratuïts es deu a les pensades lluminoses d'un redactor de la casa, que es diu Fina. L'altre dia va tenir coratge d'empendre l'amo.

— Senyor Grau — li va dir —, tinc una idea...

El senyor Grau va deixar anar un dels renecs més considerables que de molts anys ençà s'han sentit a Barcelona.

Aquest número ha estat passat per la censura governativa

El senyor Sunyol i els seus projectes

El senyor Josep Sunyol i Garriga és un d'aquells homes que han nascut per a ésser presidents. La figura, la simpatia, la posició social, tot l'acompanya. Per a presidir tal com Déu mana de vegades és tan necessària una intel·ligència desperta com una panxa respectable. El senyor Sunyol té una cosa i l'altra. Posseeix la frivolitat i la gravetat precises que requereixen els càrrecs importants i populars. Tan presidencials són les idees i la bona voluntat del senyor Sunyol com les seves corbates.

JOSEP SUNYOL

Es per totes aquestes raons i moltes d'altres que hom l'ha elegit, en mig d'una general satisfacció, president de la Federació Catalana de Futbol.

En l'any de gràcia de 1929, ésser president de la F. C. F. A. té una importància molt més gran del que sembla a primera vista. Aquest càrrec, posat en bones mans, es pot convertir en una arma d'una considerable influència social. I ara ho està en bones mans, com també ho estava en les de l'antic president senyor Rosic. Però el senyor Rosic tenia el defecte d'ésser un president trist, mentre que el senyor Sunyol, que està tres vegades més gras que el seu antecessor, és un president alegre, exuberant de vida i de projectes.

Aquests projectes es distingeixen per un declarat amor a la cultura. El senyor Sunyol es deixaria matar per la cultura i ara, naturalment, no vol perdre l'oportunitat d'encampar la bona llavor en camp que, com el dels futbolistes i esportius en general, està tan faltat d'aquest material.

Per començar, institueix un premi anual, entre els literats catalans. Consistirà a premiar amb amb mil cinc cèntims pessetes la millor novella enllint l'esport que es presenti a concurs. Hi haurà un jurat competent, etc., etc.

Aquest premi i l'organització de les conferències de la temporada passada, marquen ben clar de quina manera el senyor Sunyol entén la seva feina en tant que dirigent de la F. C. F. A.

És difícil de predir quins resultats pràctics poden donar les bonifícies intencions del senyor Sunyol. De moment, em fa l'efecte que tendeixen més a afavorir els intel·lectuals que no pas els esportius. Una política semblant, portada des de la presidència de la entitat dirigent dels futbolistes, resulta singularment apreciable.

L'experiència pròpia ens decanta a creure que és molt més probable que els literats es decideixin a escriure una novella esportiva, que no els esportius a llegir-la. L'esportiu local — ens referim a l'esportiu municipal i espés que omple les graderies dels estadis — cultiva unes idees molt particulars, pel que fa referència a lectures. La premissa del seu esperit el constitueix la literatura atapeïda dels periòdics d'esports, en els quals, salvant honratíssimes excepcions (i), escriuen els analfabets més notables del país.

De manera que la tasca cultural que s'empenen el senyor Sunyol agafa unes proporcions gairebé heroiques, sobretot si tenim en compte la qualitat de la massa contra la qual intenta operar. Ens fa molta por que aconseguirà moltes més simpaties entre la gent de lletres que no entre els esportius.

Troblem que l'actitud del senyor Sunyol mereixeria d'ésser dignament corresposta pels de l'altra banda. Els de l'altra banda, en aquest cas, són els intel·lectuals.

Seria molt gentil que el senyor Pere Coromines, president de l'Ateneu Barcelonès, intentés escampar entre els seus socis la bona nova de l'entusiasme esportiu. Fixeu-vos bé en els resultats meravellosos que podria donar una entesa Sunyol - Coromines aplicada amb hns diversos i, en el fons, comuns. El senyor Sunyol vinga predicar cultura entre els esportius i el senyor Coromines vinga predicar esport entre els intel·lectuals.

No ho diem pas per fer broma. En matèria d'esport, els intel·lectuals només saben parlar de Grècia i, està clar, es posen insuportables. Els esportius, en canvi, tenen l'avantatge que no parlen de res més que d'esport.

Sentiria molt que el senyor Sunyol s'ofengués pel tot lleuger d'aquestes ratlles. El tema que tractem és un d'aquells que, com deia Oscar Wilde, resulta massa important per a parlar-ne seriosament.

JOSEP MARIA PLANES

(1) Entre aquestes honrosíssimes excepcions es compten, ben entès, tots els que tinguin la intenció de protestar d'aquest article.

Divagació del Te

Estaria millor de dir *Divagació sobre el te*, però em plau més de dir *Divagació del te*, talment com diem *Sermó dels aglans* en referir-nos a cert passatge del Quixot, o *Paràbola del Fill Pròdig*; direm doncs *Divagació del te*, per tal de poder parangonar modestament aquesta *Divagació del te* amb *El Llibre del Te* que a les acaballes de la seva vida escriví un gran poeta, un gran artista de la paraula, un gran pensador i alhora un gran polígraf japonès anomenat Okakura (Kakuzo). Aquest home extraordinari, que visqué entre els anys 1863 i 1913, es viví en llengua anglesa un llibre titulat *Ideals of the East. The Awakening of Japan* (*Ideals de l'Est. El Despertar del Japó*), obra sorprenentment erudita i intel·ligent, d'enorme interès per als occidentals; després d'aquest llibre formidable, el millor de tota la seva producció, Okakura escriví, també en llengua anglesa, *The Book of Tea* (*El Llibre del Te*), que és el llibre que li atorgà més fama, particularment entre els orientalistes esnobes, espiritistes i tartufistes, que són els més abundants.

A mi em plau més el cafè que el te, però el cafè ben fet em fa mal i el cafè mal fet em fa fàstic com una purga. Així, he hagut de renunciar al cafè i avesar-me al te, beguda que fins ara menyspreava, però que a força d'engolir-la vaig estimant pel damunt del cafè. Ara vaig comprendre que el te hagi pogut esdevenir el beuratge nacional de la Xina i del Japó, de la Corea i de la Indoxina, de la Insulíndia i de Ceilan, en fi, gairebé tot l'Orient. Comprèn per tant que el te hagi pogut conquerir l'Occident, o almenys envair-lo com tantes altres produccions de la terra i de la ment asiàtiques, fins al punt d'haver esdevingut la beguda nacional de dues nacions europees tan antagoniques com Rússia i Anglaterra; i comprèn també que fins hagi pogut esdevenir beguda nacional a les antigues colònies angleses de l'Amèrica Septentrional i àdhuc en aquesta altra colònia europea, tan meridional que sembla africana, i que ha nom Lusitània, on el te no ha perdut la denominació oriental i segueix anomenant-se *tsai*, igual que a la Xina i al Japó: *cha verde* o *cha preto*, és: te verd o te negre, perquè a Portugal el refinament teista sembla haver anat més enllà encara que en el teisme verament religiós del Japó on existeix, com tots sabem, la litúrgia del te, la cerimònia de l'elaboració i deglució del te, el *tsa noyú* sagrat! A Portugal hi ha doncs els sibirites de te verd o de te negre, com a Germània hi ha els golfres de cervesa daurada o de cervesa negra. Però també a Alemanya existeix molt estès el gust per al te, i arreu d'Europa el te és una beguda més o menys estesa i altament estimada. Solament en aquestes terres on floreix el taronger i el torero la fulla del te no té acceptació: tan sols quatre senyores esnobes que volen de totes passades tenir *lur five o'clock tea* es dediquen aquí a beure te; i ho fan com unes condemnades, en companyia de llurs desgraciades amigues convingudes en la facècia. També algun escadusser malalt és obligat a empassar-se la indestitible tisana.

En la nostra terra el te és despreciat per raó de la seva poca fortalesa paladativa, o paladial, o palatinal. Evidentment, el te no té el sabor fort de les nostres begudes de la nostra terra, que és molt inferior a *Ideals of the East*, Okakura Kakuzo exalta el te molt pel damunt de la mítica llegenda de les papelles de Daruma, i el canta líricament, i n'extreu una simbologia abundant i mirolobant com la xeixa multicolor que el prestigiosidador sap extreure del folre del seu capell, ço que no convé al te, perquè el te no necessita símbols: el te, com totes les coses reals, no necessita símbols ni cap altra forma d'estupefactant; el te és justament una de les realitats més verdaderes i més ingènues, més evidents i palpables.

I hi ha per ventura res de més horrible, de més roí que el símbol? El símbol és el resum de totes les fal·làcies i entabaments que el peix gros proposa al capteniment del peix petit; els símbols són les armes parlants de la trapelleria indefinible, l'expressió sagrada de l'inconfessable, l'abreviació de l'ideal inenarrable, la figuració dels desitjats inescrutables, el *panache* de l'antirealitat.

Els símbols estan condemnats a morir, però no moriran perquè la gent ama més la brutal simplificació de l'aignardent simbòlic que la subtil difusió del te entenimentador. El dia que desapareguessin els símbols moriria també, de consumpció, la irreligiositat i l'antireligió — això (aquestes tres desaparicions), les religions no ho ho consentiran mai.

El te, però, cal beure'l pur i ben elaborat. Hi ha qui el beu barrejat amb un rajolinet de llei, i ara sembla que alguna dama intenta en terres estrangeres convèncer la gent que el te amb unes gotes de limona excel·leix. També és costum d'ajudar la deglució del te amb la masticació de pastes seques amantegades. Totes aquestes combinacions serveixen per a daurar la píldora: són impulsions al mal trago i atenuacions del sacrifici: així mateix o semblantment solem trampejar la deglució d'una purga.

El te ho de la Xina o de Ceilan, dosificat, escaldat i edulcorat a punt, tal com te'l serveixen, per exemple, a l'Ateneu Barcelonès ja és tot el que es pot demanar — sobretot si el demanen un xic reposat (no massa!) —. Els japonesos, que són els més refinats degustadors de te — molt més que els portuguesos, que es creuen ésser els primers i principals habitants del planeta — no necessiten ni tan sols barrejar sucre en el te. Aquesta infusió preciosa no requereix cap adutori ni barreja: tan sols li cal un paladar en una testa. Aleshores, amb un paladar així, pot l'home arribar impunement, imperialment, fins al whisky.

JOAN SACS

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

EXCURSIONS

PER MEDI D'AUTOCARS LUXOSOS I CÒMODES

a Ribes, Puigcerdà, La Cerdanya, Font-Romeu, Vall de l'Aude, Foix, Tarbes, Lourdes, Bagnères de Luchon, Vall d'Aran i instal·lacions de La Canadiense a la província de Lleida

Deliciós viatge d'estiu - Bellíssims panorames pirenaics - 7 dies de viatge

Preu: 350 pessetes (incluïts els hotels)

BRASSALETS FANTASIA

BROCHES NOVELTAT

J. ROCA

— JOIER —

RAMBLA DEL CENTRE 33

PASSADGE BACARDÍ 2

LES LLETRES

GAIREBÉ UN ACTE
O JOAN, JOANA I JOANET

Comèdia inèdita de JOAN OLIVER

(Acabament.)

JA.—Tanmateix. El faré felicitat... i ell també me'n farà a mi. Tants a tants... Mira Net, et seré franca. De moment, la teva arribada, tan inoportuna, m'ha posat furiosa... He pensat: D'on surt, ara, aquest esgarriat! Quina poca gràcia! Té la mateixa vigília del casament. Oh! I l'estúpida coincidència d'ésser companys, amics... Però ara, ara me'n congratulo. I això que m'has fet suar: acabat de tenir una escena treballada, creu-me! Malgrat tot, prefereixo que siguis aquí. Així el meu ingrès al món de les persones honorables serà més solemne amb la presència d'un testimoni selecte de la vida que deixo per a sempre.

JE.—Bé; ja t'has explicat, oi? Ara em toca a mi. Però jo, com que no haig de convèncer ningú, aviat estaré llest. Et conec herbeta i sé que totes aquestes promeses i aquests propòsits són música celestial. Et conec herbeta... i entesos! Sapigues, doncs, que sóc aquí, aquí, eh? I que no toleraré de cap manera, fixa't, de cap manera, que portis el Joan al sacrifici com un xai... I, com que ets una "paia" que està molt per sota del meu nivell moral, no provaré tan sols de dissuadir-te a les bones, ni em molestaré a donar-te cap explicació. Tira pel cap que vulguis!

JA.—La guerra, doncs!

JE.—La guerra! I ca, dona. Quines previsions. La pallassa deu voler dir.

JA.—Je, je i je! Escolta, Net: que has parlat amb En Joan, ara fa un moment? Sí, oi? I com ha anat? Je, je! No has vist quina bona porta als ulls? Quina bona més espessa?... Tot el que facis serà picar en ferro fred. Tant és que risquis com que rasquis... I ja saps que aquestes coses no s'improvisen: porto fet un treball consciencios, si sabies! Ha estat la meua última conquesta i he volgut que fos un digne coronament de tota la meua campanya. Un veritable hors-d'oeuvre...

JE.—Com dius?

JA.—Una obra mestra, home (Joanetriu per sota el nas, intel·ligentment). Ja veuràs. Ell arribava d'Amèrica i no sabia res del vell continent: vull dir que ignorava la meua vida i miracles. El vaig caçar, es pot dir, al vol, en saltar del transatlàntic. Vaig fer com els bons cineastes, saps? No el vaig abandonar ni a sol ni a ombra. I tots aquests mesos l'he conduït amb un *savoir faire*... No t'én pots fer càrrec. El teu cas, al costat d'aquest, fou un modestíssim assaig d'aprenent... Evitar encontres comprometedors... eludir velles coneixences... Cada marrada! Cada giragonsa! Això, quant a política exterior. I al mateix temps, la política pacienciosa de guanyar-li el cor, pel mètode indirecte, ben entès. Vaig adonar-me de seguida que calia especular sobre el concepte que ell té de la dona ideal, de la senyoreta *comme il faut*: barreja d'indiferència de caràcter i d'amor a la llar i a les velles tradicions: ell ho va dir una vegada: feminitat i feminisme. Ell vol que una noia sapiga defensar-se sola, que no defugui els perills, sinó que els vençui... Bé; n'hi vaig oferir tota una exhibició d'un exemplar d'aquesta mena. Però amb molta cura, saps? Dosificat, matissant... Jo em donava compte de com ell m'anava descobrint. Era deliciós. És veritat que es mantenia en una actitud de reserva, que no es lliurava; però jo veia clarament el seu joc: és que m'observava, m'estudiava i anava endevinant amb la seva rara penetració les infinites qualitats que em decoraven i de les quals, jo, en la meua inefable innocència, no en tinc ni notícies. Entens?

JE.—Quin cinisme!

JA.—Cinisme? Em sembla que toques a morts, Net. Cal que digui que l'atzar m'ha protegit; figura't que En Joan, quan les coses anaven a formalitzar-se, va demanar un informe de la meua modesta persona a l'Agència Goldsmith: doncs es dona el cas que el director de la sucursal a París és amic meu (amic en el mal sentit de la paraula, vull dir), un home de la mànegua ampla fins allí. Li va faltar temps per avisar-me... Res: que la nota es va redactar al meu gust...

JE.—Magnífic!

JA.—Oï? També haig de fer justícia a la meua estimada mare...

JE.—Sí, això sí! M'adhereixo a l'homenatge!

JA.—Gràcies. Ella ha jugat un paper admirable — per bé que modest — en aquesta performance. Faci el que faci, la mamà sempre és una bona burgesa de la Creu Alta...; ja en podem voltar de gran hotels, de platges i de casinos... Però aquesta fidelitat a la Creu Alta, és la seva força. Sota una aparença de passivitat, d'insensibilitat absoluta, d'indiferència... tot donant la impressió d'un embalum sense ulls ni orelles... quanta intel·ligència, quanta comprensió,

quin art més fi, més superior, quin instint més sagac... Ve a ser una veritable esfinx: ho sap tot sense que ningú li digui res. Un periodista lituà a qui vaig conèixer en les nostres escapades a Montparnasse, em va assegurar que la meua mare era una gran artista, que dominava amb una ciència sense precedents l'art de la *inhibició crítica*. No sé ben bé què vol dir, però em sembla que és exacte. Eh?

JE.—Quins bemolls! Dignes, dignes...

JA.—Ex! Quines paraules... Per qui m'has pres? Una mica de respecte, Net! Bé, doncs, com que em sembla que t'interessa, segueixo, eh? Quan En Joan em va acabar de ben descobrir, llavors em va demanar a veure si li volia fer l'honor d'acceptar-lo per marit. Erem als Jardins del Luxemburg, fosquejava... El mateix periodista lituà, a qui vaig contar tota l'escena — una tarda que ens esquéiem al mateix lliç — em digué que al moment de rebre jo aquella declaració amorosa, les claus de tots els cinyells de castedat que hi ha al Museu de Cluny es devien tornar falses. Era trem-pat, aquell *journaliste*... i molt culte, què et penses? N'era molt de culte!

JE.—Bé; prou. Això ja degenera. Noia... després d'haver-te escoltat, t'haig de confessar una cosa: ets una bona persona... un àngel...

JA.—Veus, home, veus! Dona gust de parlar amb gent il·lustrada...

JE.—Ep! Deixa'm acabar. Ets una bona noia, però ben entès, des d'un cert punt de vista especial... un punt de vista on tu no et pots situar... El punt de vista de les idees pures o una cosa per l'estil... No sé si és això, però tant se val! Ja veus que estic ben disposat... A veure, doncs, si ens entenem... Tu, Joana, dins el ram de les cortesanes ets una flor, saps?

JA.—Gràcies, Excel·lència.

JE.—Sí, una veritable flor. Ets una esplèndida *fil·le de joie*, per dir-ho en termes delicats i encara pots engrasçar i fer passar belles estones a molt senyoriu. En un mot: encara pots escampar molt de bé damunt la terra. Dins el teu gènere, fas honor al teu país i n'ets una ambaixadora de qualitat.

JA.—Em sufocues, Net!

JE.—Ara bé: voler deixar d'ésser una bona aventurera, per esdevenir una mala muller o una mala mare de família, sempre serà un càlcul equivocat. No pretenguis, doncs, d'ingressar en el gremi de les persones honrades: pensa que de fet no fas més que tractar amb gent honesta, la mateixa gent, per exemple, que tracto jo. Què vols més? Si tanta set d'honradesa tens, barreja't força amb els homes, perquè els homes només tenen una manera de deixar d'ésser honrats: robar rellotges i carteres pels tramvies... Les dones, en canvi, sou molt més fràgils, però en compensació també sou molt més belles... I què m'embolic jo, ara?

JA.—Home, m'hauria agradat de veure com t'én sorties d'aquest batibull de les dones i els homes... i no sé què... i no sé quant...

JE.—Resumint: Si necessites algú que t'ajudi a omplir les maletes amb ordre i rapidesa, pots disposar de mi... Vés a avisar la teva respectable mare i... res!... toqueu pirandó... i si pot ésser de puntetes!

JA.—Però, quins homes els homes! Sempre els mateixos! S'ho han arribat a creure que són els reis de la creació! Manen i disposen... Ridículs! Que et penses que bado? Que et creus que em mamo el dit? Tu, així, ja ho tens tot previst i tot resolt! I potsser m'oferiràs uns quants bitllets i tot?

JE.—Probablement. Es una idea... (es treu la cartera).

JA.—Vés, vés, nyèbit! Embutxaca això. Jo no vull diners, jo vull pau, tranquil·litat, amor... m'entens? Felicitat... I els diners per amaniar el conjunt...

JE.—Bé Joaneta: convidaria que partis amb nosaltres a París... Així s'eviten escenes ingrates, comprens?

JA.—Mira, Net. T'havia pres per un jove intel·ligent...

JE.—Parlem clar, acabem: quan val la teua fugida?

JA.—Que et vols guanyar una bufetada? Oblides que sóc la futura del teu millor amic? No perdis el temps. Res a fer, Net. Tinc la paella pel mànec i no la deixaré pas anar. Una oportunitat així!... tot tan ben lligat... seria boja!

JE.—Joana, pensa-t'hi bé... No em provoquis ni m'empenyis! Mira que mouré un escàndol!

JA.—Ja, ja! Un escàndol! Et pendran per simple!

JE.—El propietari de l'hotel m'ajudarà. Ell segurament podrà facilitar certs renseignements de gran interès...

JA.—Quina vivor, noi! N'estic meravellada! Sapigues que l'amo de l'hotel és un bon amic meu... encara em deu un sopar... Li dic que balli, i balla! Ja veus si ho tens ben parat!

JE.—Recorre al consol. Som companys de carrera... M'atendra, m'ha d'atendre per força i... pobra de tu!

JA.—El consol, vaja. Si el que vol són casaments... està carregat de criatures... A més, ja saps que En Joan és esplèndid... Precisament ara el deu estar informant de tot el que passa i quan tu t'hi presentis, pots ni et rebrà... prova-ho, de totes maneres... (irònic)... Desenganya't, tu no ets de la meua talla... no hi pots res... Conven-

ce-ten, fem les paus, tot anirà com una seda i tu, creu-me (insinuant), no hi perdràs... no hi perdràs... Net del meu cor!

JE.—Calla, calla, infel! Des de les teves armes! Que em pots prometre tu a mi! Malaventurada!

JA.—Bé, bé, no fem el desmenjat, senyor Marjà! Ja em direu on us proveeixen de princeses!

JE.—Acabem! Tu no et casaràs amb En Joan, mal que el món s'enfonsi! Ho tens entès?

JA.—(provocativa i mofeta). — Demà a aquesta hora, En Joan i jo — la felicitat parella — ben abraçats, en un recó de Pullman, farem camí vers Milà... Però si ja tenim el passaport i tot: Don Joan Replà... Gutiérrez i esposa, etc., etc.

(Joanet es passeja inquiet, febril.)

JA.—(imitant-lo es posa el dit al front). — Ala, ala! Esprem el teu poderós cervell! Quina en farem? Quin ens n'empescarem?

JE.—Joana, no em punxis, no m'obliguis a pendre un partit desesperat! Joana, tots ens en penedirem i tu la primera.

JA.—Ai, Net! Quina manera d'amençar a una senyora! Això no és gentil!

JE.—(dona una mirada a la boca de l'escenari, i sembla que se li ha acudit una gran idea). — Ah!

JA.—(una mica inquieta, com si pressentís). — Què passa?

JE.—Pau! Pau! (crits percants).

JA.—(tràgica). — Què pretens, foll de tu? (Ara, fins l'acabament, ha d'anar tot precipitant, de qualsevol manera i els actors han de donar la impressió que es juguen la vida; un món que s'acaba).

JE.—Pau! Pauuuu!

PAU (trauista encarregat del teló; surt tot tímida sense moure's de la boca de l'escenari, traient només el nas; perquè sap que l'escenari no és el seu lloc). — És a un servidor.

JE.—Sí, a vós, a vós, Pau! Feu baixar el teló de seguida!

JA.—(gran crit tràgic). — Eh! No, no! Impossibilitat! (Pau vacilla).

JE.—Pau, el teló avall, us die!

PAU.—Senyor, ja veureu, un servidor no té aquestes ordres i ara el senyor director és a la sala...

JA.—(acostant-s'hi). — Pau, no ho fèssiu pas, us hi jagueu el cap dels vostres fills! Per Déu, tingueu seny!

JE.—Pau, que no em sentiu? Jo responc de tot. El teló avall i immediatament. Abans no arribi En Joan...

PAU (cedint-la). — Senyor, em sembla que fem un malfet!

JE.—(es llança sobre Pau). — Llamps i llamps! Com us ho tinc de dir? Suposo que sóc algú en aquesta casa!

(Pau es fica dins.)

JA.—Joanet! (tremolant de por) Joanet! Mira que em perds, que ens perdem tots! (se li arrupa els braços).

JE.—(el teló comença a baixar lentament). — Teló avall!

JA.—La meua felicitat, la nostra vida! Joanet! T'ho demano de genolls (s'agenolla i se li abraça a les cames).

JE.—(mirant enlaire al teló). — Teló avall! No deies que t'hi casaries? Casa-t'hi ara!

JA.—Oh! faré el que tu em manis. Serà la teua esclava! Joanet, estimat, Joanet! Compagissió, misericòrdia!

JE.—(el teló es para a mig camí). — Què passa? Pau!

PAU (treient el cap, tot tímida). — I a l'hora dels crits, qui donarà la cara? Miri que tinc la dona prenyada...

JE.—Mal diable! No et dic que jo em faig responsable de tot! Caiqui tot sobre les meves costelles! Teló avall! (Torna a baixar el teló).

JA.—(agenollada, plorant, però ja sense energia, vençuda). — Per Crist, per tots els Sants! Joanet... Quina catàstrofe... Quina catàstrofe... Socors!... Adéu... adéu... (Va dient adéu resseguint-ho tot amb la mirada extraviada). (Va a collir una flor i la besa arravatadament). Adéu siau!

(En Joanet, amb els braços creuats, les cames separades, com un capità de barco que naufraga, amb la vista fixa en el teló que gairebé ja és clos, va dient):

Teló avall!

Teló avall!

JOAN OLIVER

Una col·lecció científica

El panorama de l'edició catalana es completa de dia en dia, de manera que dintre poc hi seran representades, d'una manera orgànica i sistematitzada, totes les disciplines. De mica en mica es fa camí vers la maduresa, caracteritzada per la vida assegurada de totes les activitats editorials.

Aquestes, fins ara, a penes escometen les obres científiques sinó aïlladament. Ara s'és en camí d'omplir aquest buit. Està anunciada la constitució d'una editorial d'obres científiques. N'és l'animador el Dr. Agudé i Miró, que amb la seva constància ha assolit tres anys de vida per a les seves *Monografies mèdiques*.

El més noble ambició dels seus projectes, i alhora aquell del qual cap esperar les majors eficàcies, és el de publicar una col·lecció de manuals de ciència el conjunt dels quals sigui una enciclopèdia, defugint tant de la vulgarització inútil com de l'especialització només adequada als professionals.

IV DIADA DEL LLIBRE

Què cal comprar?

Quasi gosaríem dir que el que es tracta d'afavorir amb la Diada del Llibre, més que la lectura, és la compra de llibres. La majoria, és clar, compren per llegir; solament una mena de especial (n'hi ha moltes) de bibliòfils compra per apilotar llibres, llegir-los essent el de menys. Tenint doncs en compte que no escrivim pas per a aquests darrers, hem retolat aquest article *Què cal comprar?*, i no pas *Què cal llegir?*, títol aquest d'un manual de lectures que ara fa un any publicà Carles Soldevila i el qual recomanem que sigui comprat uns quants dies abans de la Diada del Llibre per tal de celebrar aquesta amb una mica més de preparació.

I ara permeteu que faci una mica de marrada. Un editor de Jena, Eugen Dieckrich, va encaixar en les seves publicacions una targeta en la qual pregava als seus lectors que li indiquessin quin havia estat el motiu de la compra del llibre. Es despenia de les contestacions rebudes aquesta classificació: 1. Crítica, gasetilles. — 2. Recomanació personal d'amics. — 3. Les altres obres del mateix autor. — 4. Prospectives, etc., etc. Això passava l'any 1914 i a Alemanya. La prova és, a més a més, massa limitada per poder-ne deduir conseqüències. Sigui com sigui, assegurem que ací la crítica no té tanta influència — o la té contraproduent (cf. el cas de l'*Elogi de Catalunya*).

Així doncs, si algú, autor o editor, no veu el nom d'una producció seva en les ratlles que segueixen, que no es posi pedres al fetge: és encara escàs entre nosaltres el públic que es guia per les crítiques. Pot pensar també que es tracta — excusa protocol·lària — d'una omisió.

Els clàssics grecs i llatins formen, en opinió estesa adhuc entre els que no els han llegit, el primer equip de la literatura universal. Per això i perquè llur edició en català és perfecta, i per consegüent sagrada i inviolable (provau de discutir-la, si no), no volem citar cap autor ni cap títol. Comprau-los tots a ulls clucs.

En un pla de no tan alta valoració universal, hi ha uns altres clàssics, els catalans. L'editorial Barcino té cura de llur publicació en forma assequible al lector mitjà. Recomanem-los també tots en bloc, i anomenem especialment que ja ha aparegut el darrer volum de *Tirant lo Blanc*.

Paral·lelament, l'editorial Barcino inaugura una altra sèrie de clàssics, que ha debutat amb *El Tercer del Crestià*, d'Eiximenis, de presentació de veritable llibre de biblioteca.

En la col·lecció «Antologia», *Pobrets i alegrets*, de l'humorista vuitcentista Emili Vilanova, degudament transcrit en l'ortografia que cal.

Dintre les col·leccions «Popular Barcino» i «Enciclopèdia Catalunya», en les quals hom pot triar, donada la varietat de temes tractats, en conformitat als gustos de cada u, remarcuem en la primera: *Discurs del Mètode*, de Descartes (sobre qui publicà un estudi, en aquestes mateixes pàgines, el seu traductor, Joaquim Xirau), *Introducció a la Saviesa*, de Lluís Vives, *Com es fa un testament*, de Maspons i Anglès, i, sobretot, el cinquè volum dels *Exercicis de Gramàtica catalana*. En la segona col·lecció, els dos volums de *La ciutat de Girona*, de Carles Rahola.

Col·lecció Sant Jordi: els dos darrers volums de les *Confessions* de Sant Agustí i

la monografia sobre el temple de la *Sagrada Família*, d'I. Puig Boada, que s'arreglaria al costat de les dedicades als monestirs de Poblet i Santes Creus i a la catedral de Lleida.

Dintre les obres que llença aquests dies la Llibreria Catalònia, comencem per anomenar *El Món dels Llibres*, de Bernard Grasset, perquè és traduït pel signant. La nova col·lecció «Paradisos de paper» debuta amb les *Cartes meridionals*, de Josep Pla, pertanyents al gènere en què aquest autor és més feliç (recordeu les *Cartes de lluny* i fragments dels seus llibres anteriors), i *Cafè, copa i puro*, de J. M. de Sagarra, recull d'articles de diverses èpoques.

Ferran Soldevila és l'autor d'un llibre de *Recerques i comentaris* sobre punts d'història de Catalunya, d'imminent aparició en la col·lecció d'estudis polítics i històrics.

I quant a la «Biblioteca Univers», nodrida de traduccions, han aparegut darrerament *Taràs Bulba*, de Gógol, i *Romeu i Julieta*, de Bandello.

La biblioteca «A tot vent» acaba de publicar *El cercle màgic*, de Puig i Ferrer, novella ingent de 700 pàgines que no hem pas llegit encara; donem doncs aquest títol sota la garantia — al nostre entendre la més responsable, en aquestes qüestions — del nom de l'autor. Quant a les traduccions recents publicades per l'esmentada biblioteca, sense preterir les anteriors, citem *Oliu i Tzeit*, de Dickens; *Amok*, de Stefan Zweig; *Teresa dels Urberilles*, de Hardy i *L'etern marit*, de Dostoievsky. I no passem tampoc per alt els llibres per a infants, de Maurois i Cendrars, que molts pares compraran i esperaran fins als Reis per donar-los a llurs fills.

Pere Coromines acaba de publicar *Les llàgrimes de Sant Llorenç*, novella que també hem de citar sense haver-la llegida, emparats en el prestigi del nom.

Quant a la col·lecció popular «Les ales esteses», pel seu preu, és quasi vergonyós esperar la Diada del Llibre per adquirir-ne algun volum.

Entre els ben presentats i triats llibres de «La Mirada» (on han estat reeditats els intorbables *Fruits saborosos*, de Josep Carner), cal senyalar la *Vida i mort dels barcelonins*, de Joan Sacs; *L'home que es va perdre*, de Francesc Trabal; i *Tot de contes*, de C. A. Jordana.

En aquesta ràpida enumeració subordinada a l'espai, esmentem encara:

Obres completes de Maragall.

Guerra i pau, de Tolstoi, volums 2 i 3.

Els jueus a Catalunya, de Carles Rahola («La Sageta»).

Afinitats, de Salvador Albert (G. Gili).

La literatura universal i les literatures nacionals, de Karl Vossler i *El sentit de la veritat*, de Joaquim Xirau («La Revista»).

L'auca del Sr. Esteve, de Santiago Rusinyol, passant per alt la distància de la menció editorial d'edició de luxe a la realització.

Allò que no està bé, de Chesterton («La Nova Revista»).

I...

Llegint molt per damunt les proves d'aquest article, ens adonem d'unes quantes omisions, no totes voluntàries.

Aconsellem-nos-ens. L'experiència no es compon tant d'encerts com de rectificacions. I és convenient que els lectors n'adquireixin, feina en la qual no els pot suplir cap crític.

Just CABOT

DIA DEL LLIBRE

DILLUNS, 7 D'OCTUBRE

LLIBRERIA CATALÒNIA

ultra el 10 per 100 de descompte, ofereix per cada cinc pessetes de llibres comprats, DEU números, que podran optar als següents premis:

I. Lot de llibres per valor de	Ptes. 250
II. Costumbres del Universo	» 125
III. Diccionario Enciclopédico Sopena	» 80

NO DEIXEU DE COMPRAR EN AQUEST DIA, LES ÚLTIMES NOVETATS DE LLIBRERIA!

J. M.ª de Sagarra	Cafè, copa i puro	Ptes. 4—
Josep Pla	Cartes meridionals	» 5—
Bernard Grasset	El món dels llibres	» 4—
Francesc Madrid	El conspirador sentimental	» 4—
D. de Bellmunt	Dos dies a Sant Boi	» 3'50
J. Vallès i Pujals	Hostes vingueran...	» 4—
F. Soldevila	Recerques i comentaris	» 4—
J. Santamaría	Visions de Catalunya, III	» 4—
J. Puig Pujades	La fi de Don Joan	» 3'50
N. Gógol	Taràs Bulba (B. Univers)	» 1'50
M. Bandello	Romeu i Julieta (B. Univers)	» 1'50
J. Miracle	Nostra Dona la Sardana	» 3—
P. Pujol	Album Moravia, II	» 12'50

i el llibre de palpitant actualitat

LES DICTADURES

de l'il·lustre polític FRANCESC CAMBÓ

que es vendrà al preu de 4 pessetes

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola
de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

COL·LECCIÓ POPULAR LES ALES ESTES

• Dissabte dia 5 • Sortirà el volum VIII • EL FOC QUE ES REVIFA MALAMENT

Comèdia dramàtica en tres actes de J.-J. BERNARD
(Traduït de J. PONS I PAGÈS)

• El veritable èxit de la temporada passada al Teatre Novetats. •

70 cts.